

Boj och Den Arge (Sinna Man)

Sven Wagelin-Challis berättar om en pjäs han iscensatt för Dockteatern Tittut.

(musik 1) Prolog:

I Det finns en pojke som heter Boj
Som andra barn vill han ha skoj

P Bojs mamma hon är snäll och rar
Hon vill väl och runtom far

I Bojs pappa,
P han har en trappa djupt ner i hans kropp,
vill något välla opp

I Det röda, det svarta, det karga
P Pappa kämpar mot
men så kommer det arga

P När Pappa blir dum, flyr Boj till sitt rum
Sen blir det tyst, inte ett knyst
Finns det någon som vet
om Bojs och Mammans hemlighet
Hur ska det gå? hur ska det bli?
Vi visar,
så tittar ni....

Detta är prologen till Dockteatern Tittuts föreställning Boj och Den Arge.

Den gjordes i samarbete med Riksteatern och hade premiär den 9 februari 2013. Föreställningen bygger på den norska boken Sinna Mann med text av Gro Dahle och illustrationer av Svein Nyhus.

Berättelsen bygger mycket på det växande hotet och osäkerheten om vad som ska hända. Ska det gå bra eller? Pappans växande ilska och hotfulla beteende drar isär Boj och hans mamma. Mamman drar på sig pappans ilska och Boj gömmer sig. Efter pappans urladdning som betyder att han slår Bojs mamma uppstår den stora tystnaden.

När pappan kryper fram har han ångest och lider. Även då tar han plats mellan mamma och Boj och kräver tröst. Historien har ett förslag på lösning och en väg ut för Boj, en annan vuxen.

Familjen behöver hjälp utifrån och i den här historien är det kungen som symboliserar den vuxna värld som tar tag i familjens problematik.

I föreställningen var vi noga med att berättandet hela tiden skulle vara ur barnets perspektiv. Vi brydde oss inte om hur föräldrarna mådde. Boj var en realistisk docka medan föräldrarna uttryckte sina karaktärsdrag i sitt utseende. Ju starkare hotet blev desto mer krympte föräldrarna. När det fysiska våldet är ett faktum är det en stiliserad kasperteater på en fond. Likaså när kungen kommer för att hämta pappan berättas scenen med platta stavdockor, mer som en symbolbild än en verklig. Barnen tyckte att det var spännande och de lärare som vågade se föreställningen uttryckte stor glädje över att få ett avstamp att prata om en problematik som göms i alla skolklasser.

Tyvär var föreställningen svår att sälja. Många vuxna är rädda att ta i ämnet eller tror att det är för läskigt för barnen. Den spelades vid 94 tillfällen. Då ska man komma ihåg att Tittut normalt spelar minst 300 föreställningar av en pjäs.

Sven Wagelin-Challis 2016

Om föreställningen

Manus & regi: Sven Wagelin-Challis

Dramaturg: Ninna Tersman

Dockor, kostym & scenografi: : Sandra Parment & Annika Arnell

Musik: Leif Hultquist

Spelare: Ingalill Ellung & Per Grytt

Foto: Sven Wagelin-Challis

Åldersgrupp: 6-9 år

Ett samarbete mellan Riksteatern och Dockteatern Tittut

Med stöd av Svenska Kyrkan och Osher Pro Suecia

Foundation.

Dockteatern Tittut tar sig an ett allvarsamt och på barnteaterscenen sällan avhandlat ämne: våld i hemmet.

De norska bilderboksskaparna Gro Dahle och Svein Nyhus har skrivit pjäsens litterära förlaga Den Arge. De har i sina kritikerrosade böcker vågat skildra barns reaktioner på traumatiska situationer.

Genom pojken Bojs ögon berättar Dockteatern Tittut nu historien om en besvärlig vardag, och om hur det besvärliga ändå rymmer hopp.

Pjäsen hade premiär på Dockteatern Tittut i Stockholm februari 2013 och åker på Riksteater- turné i landet hösten 2013. Åter på Tittuts repertoar våren 2014.

För mer information kontakta Dockteatern Tittut Lundagatan 33, 117 27 Stockholm Tel: 08-669 21 74 www.dockteaterntittut.se

"Låt inte ämnet avskräcka! I Dockteatern Tittuts och regissören Sven Wagelin-Challis varma händer har "Boj och den arge", om våld i hemmet, blivit en ömsint berättelse om en liten pojkes bistra verklighet."

"Dockspelarna Ingalill Ellung och Per Grytt är erfarna och lyhörda, vilket skänker trygghet i salongen."

"Tittut ger barnpubliken (6-9 år) ett familjedrama i dockteaterformat, som trots sitt ämne ger både hopp och tröst."

SvD

"En hoppfull historia om en till synes hopplös situation."

"...teatermagi."

Expressen

"I Sven Wagelin Challis regi framför Ingalill Ellung och Per Grytt den på vers berättade historien med en nyter saktighet varsamt rensad från inställsamt gulligull och spekulativa överdrifter."

DN

BOKTIPS

Titel: Den Arge
 Författare: Dahle, Gro & Nyhus, Svein
 Översättning: Lotta Eklund
 Bokförlag: Daidalos Utgivningsår: 2009
 Språk: Svenska. Sidor: 40, inb. illustr.
 ISBN: 9789171732880

Den Arge handlar om lille Boj som lever med en pappa som är våldsam mot mamma. Boken skrevs som en samtalsbok för små och stora om våld i hemmet. När den kom ut i Norge menade några att den var för stark för barn, andra att den lyckades för-medla och bearbeta obehagliga upplevelser. Boken ligger till grund för en tecknad film som hade premiär i mars i år.

Den Arge är en hoppfull bok om en svår vardag. Budskapet till barn som upplever detsamma som Boj är: du är inte ensam. Det är inte ditt fel. Du måste säga ifrån till någon som du litar på. Det behöver inte vara som det är.

"Det borde ha varit en omöjlig bok: att ge ord och uttryck för det som varken barn eller vuxna orkar tala om, det som lämnas åt den kalla verklighetens sociala åtgärder. Men "Den arge" är en rungande befrielsehymn, en självständighetsförklaring av två geniala bilderbokskonstnärer som ser alla människor med stor kärlek."

Lotta Olsson, Dagens Nyheter

Här följer hela manuset.

Vill du använda manuset i något sammanhang

Var vänlig och kontakta Sven Wagelin-Challis [sven \(at\) wagelin.se](mailto:sven(at)wagelin.se)

BOJ OCH DEN ARGE

Av Sven Wagelin-Challis

Fritt efter boken *Sinna Man* av Gro Dahle och Svein Nyhus.

DEL 1

(musik 1) Prolog:

I	Det finns en pojke som heter Boj
Som andra barn vill han ha skoj
P	Bojs mamma hon är snäll och rar
Hon vill väl och runtom far
I	Bojs pappa,
P	han har en trappa
djupt ner i hans kropp, vill något välla opp
I	Det röda, det svarta, det karga

Pappa kämpar mot men så kommer det arga |

P När Pappa blir dum, flyr Boj till sitt rum
Sen blir det tyst, inte ett knyst

I Finns det någon som vet
om Bojs och Mammans hemlighet

p Hur ska det gå,

I hur ska det bli
Vi visar,

P så tittar ni

(musik 1, Boj entré)

P Jag är är Boj!

Boj Jag är Boj! (Boj kommer inflygande med sitt flygplan, skjuter ner Pelle, landar
på stolen) Här bor jag. Här är mitt flygplan. (Boj glider ner från stolens
ryggstöd och gosar med sin nalle) Här är min nalle. Hero!

P Idag är en bra dag.

I Ja idag är en mycket bra dag. Boj är glad. Mamma är glad.

P Och pappa är glad. Idag är en verkligt bra dag.
Alla är hemma. Allt är....snällt.

I (Boj leker.)

P Hoho! Här är Bojs mamma! (Hon dansar in. Skrattar. Hittar ett fotoalbum)

Boj Min mamma!

Mamma Titta här Boj. (Boj kryper upp nära mamma) Här var du en liten bebis. Du var så
snäll. Oh titta här! Här fyllde du ett år. Vad söt du var. Du är söt nu med. O här är
du med mormor. Minns du mormor? Hon var så st... (musik 3 Boj, mamma, lyssnar.)
Vad var det? (Skrattar spänt, släpper, läser vidare)

Mamma Titta här Boj! Din trehjuling. Du var så glad när du fick den. O här är du på
stranden. En liten nakenfis. oh här...(musik 4. Mamma, Boj, lyssnar,
lite mer nervösa, släpper).O här är pappa.. Han håller dig i famnen. Vi..... (musik
5!!)

I (Mamma reser sig. Ser mot vardagsrummet. Till fonden)

Boj (Boj tittar vidare själv i albumet. Han är kvar i det glada. Ej reagerat på ljudet.) Min
Pappa. Pappa är snäll. Snäll, som äpplen och russin. Snäll som tårta, presenter och
läsk. Snäll som?.... Var är pappa? (Bilderna fryses)

(musik 6, Pappa presenterar sig)

I Titta Boj. Pappa.

Pappa Idag är en bra dag. En riktigt bra dag.

I Ja. Se så glad Pappa är! Han ler. Visslar. (Pappan visslar, glad sång)

Boj (sång) *Min pappa. Min pappa.*

(Pappa går fram till Boj. Läger sin arm runt honom. Boxar honom pappamanligt i magen)

Hans händer är så stora.

(Pappa hämtar hammaren för att visa vilken bra pappa han är. Går in och bonkar bakom hö fond.)

Pappa Aj!

Hans knogar är så röda.

Min pappa. Min Pappa

(Pappa kommer ut och hämtar tången. Går in bakom hö fond och filar)

Min pappa. Min Pappa

En dag jag kanske blir precis som min pappa

Som min pappa

Boj (Högt) Var är pappa?

Mamma Sch!

Boj Är han i vardagsrummet?

Mamma inte nu, Boj!

Boj (Ängsligt) Är pappa trött? Mamma! (Kort paus) Är han sur?

Mamma Vänta!!!

Boj Varför är han tyst? Mamma, är pappa (ängsligt, viskande) arg?!

Mamma (Mamma viskar sch..)

Pappa Jag är inte arg!! Säg inte att jag är arg, när jag inte är det! (I vrider stolen)

I (I tar med sig Boj fram till publiken) Men Pappas röst, har vassa kanter.

Pappa Säg inte att jag är arg!

Boj Bakom Pappas röst, finns en stängd dörr.
Och bakom dörren bakom rösten, är det en mörk källare.
Och i källaren, är det någon som väntar.
Med böjd rygg.
Och svarta muskler. Den Arge.

Pappa Jag är inte arg. Säg inte att jag är arg. När jag inte är det.

I Här är Boj.

I Och där är. Vem är det? Bojs glada snälla pappa?

P Bojs tysta sura pappa?

I stramar Varför får Boj så ont i sina händer? Varför börjar Bojs hjärta att rusa? Varför och darrar det i Bojs ben?

P i Något kryper fram ur hörnen. Allt står och vajar. Något växer mellan plankorna väggen. Det är nåt i huset.

(Sång musik 7, Lied etwa Der Arges Entstehen)

*En lång lång trappa, djupt i pappa
Boj han hör, något sig rör*

*Nåt i pappa vill komma ut nu
Något vill visa sig till slut
Uppför ryggen, genom nacken
Nåt i pappa vill komma ut nu
En riktigt stygg en, absolut*

*Var är Den Arge, kanske bakom
Kanske ner, kanske upp
Kanske ner, kanske upp
Var är Den Arge, i pappas händer
Stort och rött, det väller upp*

*Nåt i pappa vill komma ut nu
Något vill visa sig till slut
Uppför ryggen, genom nacken
Nåt i pappa vill komma ut nu
En riktigt stygg en, absolut*

*En lång lång trappa, djupt i pappa
Boj han hör, något sig rör*

*(Boj drar sig försiktigt till stolen. Sätter sig.
Bojs pappa krummar med ryggen, knyter sina händer, blundar,
går fram och åter. Han andas tungt, suckar, jämrar sig)*

Boj *(boj smyger hö fond, viskar)* Varför är pappa sådan?

Boj Är det något jag sagt? Är det något jag gjort?! Är pappa Den Arge?

Pappa Jag är inte Den Arge. Har jag sagt.

*(Pappa går runt. Det är något som sliter och drar i honom. Som rycker i hans nacke.
Något som bultar i hans bröst. Något som förmörkar hans blick)*

I Boj är rädd för Den Arge.
När Den Arge kommer skakar hela huset.
När Den Arge är där går kan inte mamma krama Boj.
När Den Arge kommer måste Boj gömma sig.

- Mamma *(P springer ut och hämtar mamman. hon fladdrar runt likt en fjäril i rummet.)* Pappa måste vila lite....Pappa måste arbeta...Stör inte pappa!!!... Pappa måste vila lite....Pappa måste arbeta...Stör inte pappa!!!... Pappa måste vila lite....Pappa måste arbeta...Stör inte pappa!!!...
- Pappa Jag är inte ARG!
- Boj *(tyst)* Snälla pappa. Varför är du så arg? Är det mitt fel? Vad har jag gjort fel?
- Boj *(Andlöst)* Ska inte säga ett ord .Jag ska bli så snäll. Bara Den Arge inte kommer.
- Pappan JAG ÄR INTE AAARG!!
- Boj Snälla pappa! Släpp inte ut Den Arge!
(Pappan sliter tag i mamman. Skakar henne, vispar runt med henne.)
- Mamman Stanna på ditt rum, Boj. Hör vad jag säger!
(Boj blir ensam. Han ser sin mamma som fånge i Den Arges åskstorm. Hon är en liten fjäril som flyger runt i stormen.)
- Mamma Sov Boj! Sov!
(Boj hör hur åskan går. Hur fjärilen kämpar i stormen. Det brinner!)
- Mamma Sov Boj! Sov....
- Boj MAMMMA!
(I bakgrunden ser vi pappan vispa runt med mamman. Boj försöker sova, håller händerna för öronen)
- Boj MAMMA!
- I Stopp! *(till tekniken)* Stopp!
- P Va? Vad är det?
- I Vad är det som händer?
- P Det som brukar hända hemma hos Boj.
- I Brukar! Menar du att han har det så här jämt?
- P Nej inte jämt men ganska ofta.
- Imen vad gör han för att slippa se?
- P Ja..vet inte. Håller för öronen?.....

- I Vad gör han för att slippa höra?
- P Eeehh. Jo jag vet!....han leker.
- I Leker?
- P Ja. Han leker!
- I Hurdå?
- P Tja...Jo...Grannen har en hund... Som är jättesnäll... Jättesnäll. Boj leker att de leker.

(musik 8, Drömscen. Hunden dyker upp bakom fonden. Pojke och hunddans uppstår till vacker musik)

DEL 2

(Dansen/leken tar slut. Hunden försvinner. Boj tittar fram från sitt gömställe. Går fram till fonden och lyssnar. P tar stolen till sidan med ryggstödet utåt)

- P Den Arge blir till damm och försvinner.
Bara pappa kvar.
- I Boj ser var Den Arge har varit.
Den trasiga dörren.
Märket i väggen.
- (I och P drar fram Mamman och Pappan under fonden i en hög)*
- P Mamma. Fjärilsmamma.
Fjärilen har trasiga vingar.
Boj försöker lyfta fjärilen.
Den är tung att bära.
- Boj Stackars pappa. Stackars lilla pappa.
- Pappa Ska inte vara arg mer. Inte vara elak. Lovar. Lovar.
- Mamma Var gör det ont?
- Pappa Här och här och här.
(Pappa gråter)
- Boj *(Boj tittar in under rockhögen)* Pappas händer. Pappa har ont i sina händer.
- Mamma Ont.
- Boj Mamma. (klappar pappa på ryggen) Linda pappas händer.
- Pappa Ska vara snäll. Lovar det. Lovar. Allt ska bli bra.

- Mamma Ja visst. Allt ska bli bra. (Mamma och pappa försvinner in under fonden)
- P *(till varandra)* Ja. Allt ska bli bra.
- I Det har Pappa sagt förut. Många gånger.
- P Vad tyst det är.
- I Mmm tyst som en fluga i taket.
- P Inte ett ljud.
- Boj *(viskar)* Mamma. Jag vill gå ut. Mamma, jag vill gå ut! Mamma!
- Mamma Schh. Inte nu. Jag sköter om pappa.
- Boj Men jag måste ut!
- Mamma Var en snäll pojke nu. Kom ihåg. Det här är vår hemlighet. Schh.
- Boj Varför får jag inte gå ut?
- Mamma Vi måste hålla ihop. Pappa du och jag.
- Boj ...Mamma!
- Mamma Vi har det bra. Pappa är snäll. Han tar hand om oss. Skjutsar oss i bilen... Var skulle vi annars bo? Lek med ditt flygplan!
- Boj *(viskar)* Mamma. Jag vill gå ut. Mamma, jag vill gå ut! Mamma!
- Mamma Schh. Inte nu. Jag sköter om pappa.
- Boj Men jag måste ut!
- Mamma Var en snäll pojke nu. Kom ihåg. Det här är vår hemlighet. Schh.
- Boj Varför får jag inte gå ut?
- Mamma Vi måste hålla ihop. Pappa du och jag.
- Boj ...Mamma!
- Mamma Vi har det bra. Pappa är snäll. Han tar hand om oss. Lek!

DEL 3

- P Idag är en bra dag. Alla är hemma. Mamma vilar. Pappa är glad. Nu är allt som vanligt igen. Boj leker.
- Pappa Pappa är snäll. Snäll som äpplen. Snäll som presenter. Snäll.
- I Boj lyssna....Det är Pappa.
- Pappa Kom till pappa. Pappa är snäll. Snäll.... som äpplen.
- Boj Snäll som äpplen.
- Pappa Snäll som presenter. Presenter.
- Boj Snäll som presenter.
- I *(Boj lyssnar)*
- Pappa Det är en bra dag. (Pappa visar sig som en hydra)
- Pappa Kom krama pappa. Krama pappa nu. *(tvåhövdade pappan i fonden) (Boj vill inte)*
- Pappa Kom pappa har köpt godis. Suck.
(Boj vill inte komma)
- Pappa Kom pappa har köpt läsk. Och godis. Fast det inte är lördag.
- I sluta!
- Pappa Kom pappa har köpt läsk. Och godis. Fast det inte är lördag.
- P *(fram med papporna i handen)*Vad är det?
- I Nej! Boj måste ut.
- P *(fram med papporna i handen)*Varför då? (Det är väl bra nu?)
- I Nej. *(vrid stolen)* Boj har svårt att andas. Han längtar ut.
- P Vad ska han göra ute?
- I Någonting. Grannens hund. Titta Boj. Grannens hund är härute. *(I sätter sig med Boj och hunden i knät)*
- P *(Boj kryper ihop med hunden. Musik 9, Fåglarna kvittrar och vinden susar. Daisy! En tant med starka glasögon dyker upp.)*
- Tanten Daisy! Daisy! Daisy! Jamen där är du ju gumman. Ja, kom till matte då. Kom till matte då! *(upptäcker Boj)* Allt bra, Boj?
- (Boj försöker att säga något men kan inte.)*

- Tanten Allt bra?
(*Tanten tänker gå men vänder om*) Lyssna Boj. Hör du vinden. Hör du fåglarna.
(*Boj försöker att säga något men det blir bara konstiga rörelser*)
- Tanten Hör du att fåglarna pratar med dig.
(*Boj skakar på huvudet*)
- Tanten Hör du? Vinden säger något till dig.
(*Boj blir mer och mer intresserad*)
- Tanten (*sång*)
Skriv ett brev
Skriv ett brev till någon
Skriv ett brev
Skriv ett brev till någon
Fåglar kvittrar
Vinden svirrlar
Gräset susar
Molnen brusar
Skriv ett brev. Skriv ett brev. Skriv ett brev. Skriv ett brev. (ger Boj ett papper)

Duett T och Boj

- Skriv ett brev*
Skriv ett brev till någon
Skriv ett brev
Skriv ett brev till någon
Fåglar kvittrar
Vinden svirrlar
Gräset susar
Molnen brusar
Skriv ett brev. Skriv ett brev. Skriv ett brev.
- Men till vem? Men till vem? Till vem?*
- Boj *Mina fingrar brusar*
Mina händer susar
Mina armar krusar
Mina tankar busar
- Tanten *Skriv ett brev. Skriv ett brev. Skriv ett brev.*
- Boj (*a capella*) *Men till vem? Till vem?*
- Boj *Kära..... kungen!*
Pappa slår.
Är det mitt fel?

(skriver)

DEL 4

- P Idag är en ny dag.
- I Ja idag är en ny dag. Alla är hemma.
- P Jaa. En alldeles ny dag. Det är en dag med fåglar, vind, blad och luft.
- I En dag med knack på dörren.
- (*Knack, knack, knack. Kungen kommer in. Metadockteater.*)
- Kungen Hej Boj. Jag är Kungen, Du skrev till mig
Och här är mitt svar
All skuld din pappa har
- Pappa Felet är mitt.
Jag ångrar allt, hade ingen koll
Allt jag vill är att spela en annan roll
- Kungen Du arga lilla pappa, med din svarta trappa
Ska bo hos mig, tills du bättrar dig
Den arga, den sura, alla som fel har tagit,
Ska bo hos mig tills du bättrat dig
- Pappa De är så starka, de äger min kropp
De bråkar och kräver att få komma opp
- Kungen men du är starkast, lita på mig
Följ med och jag ska hjälpa dig
- Pappa Tack kära Kungen, tack igen
Hjälp mig så jag blir vän med mig själv igen
Och Boj! Skulden är min odelad och hel
Inget av det som hänt är ditt fel

DEL 5

- P Idag är det väl en bra dag?
- I Ja jag tror att det är en bra dag för Boj är glad
- P .Hoho. Mamma är glad. Pappa är glad?
- I Ja, fast Pappa är inte hemma. Han är hos Kungen.
- P Och varje gång som Boj hälsar på säger pappa: Bra gjort Boj.

I Bra gjort Boj. (*musik 10*)

(*Boj flyger flygplan*)

Boj Jag är Boj!

OBS! alla rättigheter tillhör Sven Wagelin - Challis

OM LÄRARHANDLEDNINGEN

En handledning som ger olika ingångar in i ett samtal om barnens upplevelser av uppsättningen.

- texter om upphovspersonerna till pjäsen och dess litterära förlaga
- en resumé av föreställningen
- uppslag på hur klassen kan komma igång med samtal om pjäsen.
- avslutas med information från BRIS om hur barn och vuxna kan få stöd från organisationen och råd till vuxna som misstänker att ett barn far illa.

Kloka tankar om hur teaterupplevelser kan bearbetas i skolan finns i skriften ”Att öppna nya världar” av Karin Helander, professor i Teatervetenskap och föreståndare för Centrum för barnkulturforskning vid Stockholms universitet. En del finns med i denna handledning, och skriften i sin helhet kan beställas på Riksteaterns hemsida: <http://skolscenen.riksteatern.se/attoppnanyavarldar>.

Samtalet efter en föreställning är, precis som den kvalitativa teatern och dansen, en resa ut i okänd mark där frågorna är viktigare än svaren. I samtal öppnas möjligheter att möta tankar, känslor och sammanhang som vidgar våra referensramar och ger oss nya erfarenheter. Att samtala och diskutera är ett sätt att formulera och pröva antaganden, reflektera över erfarenheter och kritiskt granska olika påståenden och förhållanden.

////////////////////////////////////

SAMTAL MED REGISSÖR SVEN WAGELIN-CHALLIS

Varför ville Dockteatern Tittut göra dockteater av boken Boj och den Arge?

Därför att det är en bra historia som har ett viktigt tema! Föreställningen är berättad helt ur barnets perspektiv. Många vuxna tycker att det här är jobbigt, blir nervösa och tror att det är svårt för barnen. Men barnen reagerar inte så. De som inte har någon egen erfarenhet av våld i familjen uppfattar att det är en spännande historia som berättas. De som själva har varit med om något liknande blir glada att uppleva att de inte är ensamma.

All barnteater behöver inte vara ”gullig”. Barn vill också bli berörda på alla sätt, precis som vi

vuxna.

Är dockteater bra för att berätta om svåra ämnen?

Ja! Med dockor kan man skapa en distans till det obehagliga. En fördel är att man kan berätta mycket om en människas karaktär via dockans utseende. Boj, huvudpersonen som barnen ska identifiera sig med, är en realistisk och sympatisk docka. Mamman som får runt och försöker hålla ihop familjen har en kropp med mycket fladdrande tyg och dålig markkontakt. Pappan är en rock som ändrar karaktär efter sitt mycket ombytliga humör.

Vad händer i rummet mellan Boj och barnen i publiken?

Barnen går igenom olika faser. Först stöjar och pratar de. När föreställningen börjar tystnar de och följer intresserat det som händer på scenen. När det börjar bli otäckt kryper de ihop på stolarna, trycker sig närmare varandra och tittar koncentrerat. När det dyker upp humoristiska partier i föreställningen slappnar barnen av en stund, och kan skratta och prata lite.

////////////////////////////////////

OM BOKEN OCH FÖRFATTARNA

De norska bilderboksskaparna Gro Dahle och Svein Nyhus har skrivit pjäsens litterära förlaga Den Arge (Sinna mann, 2009). Paret har gjort sig kända för sina barnböcker som inte väjer för det svåra: Snäll (Snill, 2008) om Lussi som är så snäll och anpassad att hon försvinner in i väggen, Roy (2009) om sorgen efter en död hund och God natt, natt (2011) där berättarjaget säger god natt till solen och fåglarna, men också till det som sårar och till plågsamma tankar. Dahle och Nyhus har fått flera priser i Norge för sina böcker.

Bakgrunden till boken Den arge är en sann historia. En grupp barn som själva upplevt våld i familjen skrev brev till Norges kung Harald, som blev djupt berörd av deras berättelser och bjöd in dem till slottet. Kung Haralds budskap till barnen var enkelt: ”Det är inte ert fel.”

////////////////////////////////////

OM SAMTAL

Att samtala, diskutera och filosofera är ett sätt att formulera och pröva antaganden, reflektera över erfarenheter och kritiskt granska olika påståenden och förhållanden. Här presenterar vi några olika samtalsmetoder som kan användas efter föreställningen.

////////////////////////////////////

OM STARKA KÄNSLOR PÅ TEATERN

Vuxna tycker om konst – böcker, filmer, TV-serier, teater – som inte alltid bara är rolig och spännande utan ibland också sorglig, smärtsam och känslomässigt berörande. Det gör barn också!

– Jag tycker att det var bra att morfar dog i pjäsen för då är det inre hela tiden så roligt utan nån gång tycker jag att det ska vara lite sorgligt så man kanske gråter lite.

– Den här pjäsen var bra för att den var så allvarlig och lite ledsam.

– Man blir både ledsen och tycker att det är vackert på samma gång. Så låter det när man talar med barnpubliken. Och även under en till synes tuff och cool jargong finns en längtan efter att bli berörd – det har många teatersamtal visat genom åren!

Visst finns det föreställningar som kan upplevas som skrämmande – men det är inte alltid som vi vuxna vet vad som upplevs som oroande. Barn har andra referensramar, de har ingen vuxenskuuld eller tyngande nostalgi. Barn utgår från sina egna erfarenheter och det mesta som sker på scenen kan man tala om och diskutera. Att tala om det svåra kan ge tröst. Barn skapar ofta lyckliga slut är de behöver dem. Barn ser framåt, skapar nya bilder och diktar vidare. Och mycket sällan – eller aldrig – är teatern mer otäck än vad barnens verklighet kan vara! Ur lärarhandledningen Att öppna nya världar av Karin Helander OM BRIS

BRIS är en ideell, partipolitiskt och religiöst obunden organisation som bistår barn och ungdomar som far illa. BRIS är en länk mellan barn, vuxna och övriga samhället och arbetar utifrån ett barnperspektiv. Kärnan i BRIS verksamhet är BRIS 116 111, BRIS-mejlen och BRIS-chatten. Dit kan barn och ungdomar upp till 18 år anonymt och kostnadsfritt vända sig när de behöver stöd av en vuxen. På BRIS jobbar över 600 personer ideellt med att svara på BRIS-telefonen, chatten och mejlen. Anställda på BRIS utbildar alla volontärer i hur man samtalar med barn – så att alla som kontaktar BRIS blir bemötta på ett bra sätt.

Barnperspektivet.se är BRIS samlingsplats på nätet för vuxna. Där sprider BRIS kunskap om barns behov och rättigheter och stöttar vuxna i relationen med barn och stärker vuxna att agera om barn far illa.

////////////////////////////////////

FRÅGOR TILL BRIS

En elev berättar för mig om våld i hemmet– vad gör jag?

Om ett barn anförtror sig till dig är det för att barnet litar på dig. Du ska bara finnas där och lyssna på det barnet har att berätta. Det kan ta tid, du behöver nog lägga andra åtaganden åt sidan ett tag. Oroa dig inte för att säga fel saker, fokusera i stället på berättelsen. Sedan tar du ansvar för det du fått höra. Det värsta som kan hända ett barn i den här situationen är att berätta för någon, och så händer inget.

Om barnet säger ”Tala inte om det här för någon”?

Då måste du på en gång vara tydlig med att det inte fungerar så. Alla som arbetar med barn och unga har en skyldighet att anmäla till socialnämnden vid misstanke om att ett barn far illa.

Hur ska jag gå till väga när jag gör anmälan?

Varje skola ska ha en handlingsplan för detta, allt ska inte hänga på dig som ensam lärare. Men din anmälningsplikt kvarstår, oavsett om det finns en handlingsplan eller ej. Svenska skolors beredskap varierar – starkt positiva faktorer är om skolan har en engagerad rektor och god tillgång till skolkurator.

Om du vill ha information eller råd, vänd dig till socialtjänsten i din kommun. Du är också välkommen att kontakta BRIS vuxentelefon om barn för stöd och vägledning: 077-150 50 50.

/Karin Bergelw, enhetschef BRIS stödenhet

Tack till Riksteatern.

TACK SVEN WAGELIN-CHALLIS FÖR MATERIAL. SAMMANSTÄLLNING: ANNETTE CEGRELL-SKÖLD